

населеного пункту до регіонального, загальнодержавного та світового і простору суб'єкто-об'єктів – учителя, учня, класу, школи, елементів позашкільного середовища) також освітнього простору національних груп*.

Компоненти, що запропоновані в цій схемі, уявляються певними накопиченнями, кожне з яких здатне формувати власну структуру, в межах якої вирішуються різні освітні завдання: формуються особливості навчання, виховання, розвитку, педагогічних стосунків тощо. Подібна думка висловлена у міркуваннях І. Смирнова з приводу специфіки сучасної організації менеджменту освіти: «освітній простір не може бути побудований без урахування загального, особливого та одиничного як у змісті, так і в структурі управління різними рівнями освіти. Він вимагає наявності для кожного з них своєї інфраструктури» [3, с. 86]. Кожний із згаданих компонентів освітнього простору представлений складною і з різних причин змінюваною, а тому нестабільною (відкритою) структурою. Відповідно варіативність у ланці одного з компонентів здійснює зміність усього компонентного ланцюга: злам просторово-освітніх взаємин на рівні учень – учитель впливає на специфіку освітнього простору класу, останній – на простір школи, відмінності простору окремого регіону – на загальний освітній простір країни. З іншого боку, зв'язки між ланками структури освітнього простору можуть бути не вираженими, а опосередкованими: в різних суб'єктах реалізується власний освітній простір. Так, відмінними можуть виступати потенціали навчальних закладів, до того ж тісні зв'язки між ними далеко не обов'язкові, незважаючи на те, що всі вони інтегровані в єдиний освітній простір. Тобто компоненти освітнього простору формують цілий комплекс ознак і явищ, орієнтуючись при цьому на виконання своєї ролі в навчальному процесі.

* Національна (етнічна) група – «невелика частина некорінної для певної країни нації чи народності» («Етнопсихологічний словник» / [За ред. Гуськова П. С.]. – К.–М.: ІМЕ, 2006. – С. 235); «національна група (або етнічна) – це частина якогось етносу, котра в силу різних обставин /зміна кордонів, еміграція, депортація тощо/ відірвалася від нього, опинилася у «чужій країні» /стала структурним елементом її суспільства/ і, перебуваючи в іншому етнічному середовищі, зберігає свої особливості й часто діє як організована спільнота» (Картунов О. В. Вступ до етнополітології: науково-навчальний посібник / О. В. Картунов. – К.: Наукова думка, 1999. – С. 5).

Включення складової простору національної групи до структури освітнього простору актуалізує його на рівень багатокультурності, який сьогодні присутній у більшості державних освітніх систем світу. Ця особливість у сучасних умовах повинна спрямовувати освіту не тільки на якісне опанування учнями загальнолюдських чи загальнодержавних, регіональних чи національних (у рамках титульної нації) навчальних цінностей, але і на задоволення освітніх запитів представників національних меншин, які проживають постійно на території держави або перебувають у ній тимчасово. А основною метою забезпечення оптимізації освітнього простору мусить стати усвідомлення багатокультурної перспективи розвитку людського суспільства, визнання прав різних національних культур на існування і як автономних одиниць, і як елемента комплексу єднання, що здійснює свій внесок у розвиток загальнолюдських та окремих державних ціннісних пріоритетів.

Отже, важливою частиною буття суспільства виступають освітні процеси. Освітній простір – структурований. Виявлення його компонентів дозволяє здійснювати пошуки напрямів удосконалення освітньої системи. Надзвичайно важливе включення в сучасних умовах до структури освітнього простору складової (простору) національної групи, враховуючи освітні запити представників національних меншин, які мешкають на територіях приймаючих їх держав, усвідомлюючи при цьому загалом багатокультурну перспективу розвитку людського суспільства та визнання прав національних меншин на здобуття рідномовної освіти.

1. Виндт І. Е. Образование как феномен культуры: эволюция образовательных моделей в историко-культурном процессе: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования» [Електронний ресурс] / І. Е. Виндт. – Тюмень, 2003. – Режим доступу: <http://www/rsl.ru>. 2. Ковалев Г. А. Пространственный фактор школьной среды: альтернативы и перспективы / Г. А. Ковалев, Ю. Г. Абрамова // Учителю об экологии детства. – М.: Смысл, 1996. – С. 189–199. 3. Смирнов И. П. Теория профессионального образования / И. П. Смирнов. – М.: Витязь, 2006. – 212 с. 4. Щиголева Н. В. Структура культурно-образовательного пространства [Електронний ресурс] / Н. В. Щиголева. – Режим доступу: <http://www.eduhmao.ru/info/1/3689>. 5. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин. – М.: Смысл, 2001. – 314 с.

УДК 37(4): 316.32(477)

Лариса Харченко

Європейські освітні традиції в сучасному українському суспільстві

У статті розкривається система вищої освіти України на сучасному етапі та основні завдання і тенденції розвитку в контексті формування єдиного європейського освітнього та наукового простору. Визначається місце і роль філософії у становленні молодшої людини як фахівця. Зазначається, що ідейною основою сучасної філософії є загальнолюдські цінності і пріоритети. Вивчення філософії стає однією з головних передумов входження кожної молодшої людини в загальнокультурний світовий контекст.

Ключові слова: світогляд, пізнання, наука, особистість, суспільство, освітні традиції, інтеграція.

The system of higher education of Ukraine at the contemporary stage and the main tasks and tendencies of the development in the contest of formation the united educational and scientific space is studied in the article. The place and role of Philosophy in the formation of a young man as a specialist are determined. It is noted that the ideological foundation of modern philosophy are universal values and priorities. The study of philosophy is one of the main prerequisites for entry of every young person in the general cultural world context.

Keywords: Knowledge, Science, Personality, Society, Educational Traditions, Integration.

Європейський вибір України – невід'ємна складова її подальшого розвитку. У культурно-цивілізаційному аспекті європейська інтеграція означає для України входження до єдиної сім'ї європейських народів, повернення до європейських політичних і культурних традицій. У загаль-

ному контексті європейської інтеграції розвиток України визначається орієнтацією на такі фундаментальні цінності західної культури, як парламентаризм, права людини, права національних меншин, лібералізація, свобода пересування, свобода отримання освіти будь-якого рівня і таке інше. І це

є невід'ємним атрибутом громадянського демократичного суспільства. Отже, як свідомий суспільний вибір перспектива європейської інтеграції – це вагомий стимул для успіху економічної і політичної трансформації, що може стати основою національної консолідації, переходу від закритого тоталітарного до відкритого демократичного суспільства.

Завдяки винятковим досягненням останніх декількох років процеси, що відбуваються в Європі, набули більш конкретного характеру, стали більш повно відповідати реаліям країн Європейської спілки та її громадян. Перспективи, що відкриваються у зв'язку з цим, поряд із стосунками, що поглиблюються з іншими європейськими країнами, забезпечують ще більші можливості розвитку. Через те, на нашу думку, зростає розуміння все більшої частини політичного й академічного світу в потребі встановлення якісно тісних зв'язків у цілій Європі, яка розвивається, у формуванні й зміцненні її інтелектуального, культурного, соціального й науково-технологічного потенціалу. Акцент на європейське спрямування освіти не повинен руйнувати ті позитивні надбання, які накопичені у традиціях національних систем освіти країн континенту. Власне, Європейський освітянський простір з самого початку формувався в контексті взаємодії національних моделей освіти, а сам Болонський процес якраз і націлений на підтримку і розвиток національних освітніх традицій з тим, щоб використовувати їхній потенціал у створенні спільного європейського освітнього простору.

Здавна ведуться дискусії і про співвідношення філософії та науки, про те, де проходить межа між ними, що може дати філософія для розвитку науки і яка роль науки в розвитку філософії.

Порівняння пізнавальних можливостей філософії і конкретних наук, з'ясування місця філософії в системі знань має давні традиції в європейській культурі. Ще в античності Платон і Арістотель намагалися розмежувати особливості науки і філософії. Арістотель стверджував, що філософія – наука наук тому, що вона пізнає природу суцього, а його зовнішню сторону й окремі прояви залишає мистецтву і наукам. Однак у цей час знання древніх, що іменувалося «філософією», носило синкретичний характер і містило в собі передумови і наукового, і філософського знання, різноманітні конкретні спостереження з їх емпіричними узагальненнями, і теоретичні, змоглядні міркування про світ і людину, про цінності і сенс життя. На сучасному етапі окресленій проблемі приділяють свою увагу такі дослідники, як В. П. Андрущенко, С. Ф. Клепко, Н. М. Сухова, С. А. Черепанова та ін.

Метою написання статті є аналіз європейських освітніх традицій в сучасному українському суспільстві.

Нагромадження і розвиток знань у процесі тривалої еволюції європейської культури змінювали уявлення про пізнавальну цінність філософії і науки, про характер їх співвідношення. Довгий час конкретно-наукове знання мало дослідний і описовий характер, а філософія прагнула будувати теоретичну (умоглядну) картину світу, формувати уявлення про зв'язки різних явищ, їх єдність, тенденції і закономірності зміни і розвитку. При цьому теоретична могутність філософії – прагнення логічно обґрунтувати знання, виразити його в теоретичній формі – виявлялася незрівнянною з можливостями конкретних наук; це давало підґрунтя протягом довгих століть – від Арістотеля до Гегеля – вважати філософію «наукою наук» [1, с. 25].

Однак, починаючи з XIX ст. у конкретно-науковому знанні збільшується питома вага теорії: теоретичні узагальнення, що раніш виконувала умоглядна філософія, почали фор-

муватися окремими науками, які досягли теоретичної зрілості. Проблема співвідношення науки і філософії активно обговорювалася й у XX ст. Одні мислителі стверджують, що філософія і наука розрізняються об'єктами досліджень, інші – що межа проходить всередині досліджуваних проблем, які філософія і наука розглядають з різних сторін [1, с. 9]. Філософію і науку зближує те, що і філософське, і наукове знання, спираючись на досвід і розум, відображають світ у загальних і абстрактних поняттях, для них спільними є пошук істини і прагнення логічно обґрунтувати знання, виразити його в теоретичній формі; критичність і скептичне відношення до авторитетів, інтелектуальна самостійність.

Однак філософія не тільки система об'єктивного знання про світ, але й світогляд, система ціннісних орієнтацій. Тому вона виконує не тільки ряд функцій, що різнять її з наукою, але й виконує ті функції, які не можуть виконувати окремі науки. Завдання з'ясування ціннісних основ науки і культури в цілому має філософський характер, оскільки предметом філософських міркувань є не світ сам по собі, а відношення «людина і світ». У філософії формується самосвідомість науки, досліджуються проблеми сутності й особливостей науково-пізнавальної діяльності. Філософські міркування над наукою сприяють кращому розумінню її можливостей і перспектив, механізмів, рушійних сил зростання наукового знання, характеру його взаємин з іншими формами суспільної свідомості, способом життя, культурою [1].

Останнім часом своєчасною і надзвичайно актуальною стала ініціатива ряду європейських країн щодо загальноосвітньої взаємоузгодженої й толерантної підготовки людини до життя у «новій Європі», яка відома як Болонський процес [3, с. 10]. Болонський процес – це своєрідний рух освітніх національних систем до єдиних критеріїв і стандартів, які утверджуються в Європі. Головна його мета – консолідувати зусилля наукової та освітянської громадськості й урядів для істотного підвищення конкурентоспроможності європейської вищої освіти і науки у світовому вимірі, а також для підвищення ролі цієї системи у соціальних перетвореннях. Адже важливість освіти й освітньої співпраці в розвитку та зміцненні стійких, мирних і демократичних суспільств універсальна і підтверджується як першочергова. «Європа знань» тепер уже широко визнана як незмінний чинник соціального й гуманітарного розвитку, а також як необхідний компонент об'єднання та збагачення європейської людності, спроможного до надання її громадянам необхідних відомостей для протистояння викликам нового тисячоліття водночас із розумінням спільності цінностей і належності до загального соціального й культурного простору [3].

У сучасному світі, коли незалежність України стала незаперечним фактом, а освіта – власною справою українського народу, розбудова системи освіти та її докорінне реформування мають стати основою відтворення інтелектуального, духовного потенціалу народу, виходу вітчизняної науки і техніки на світовий рівень, інтеграції України у світовий культурний та економічний простір. На сьогоднішній день національна система вищої освіти досягла належного рівня, що дозволило Україні 19 травня 2005 р. на Бергенському (Норвегія) самміті міністрів освіти 40 європейських країн-учасниць приєднатися до Болонської співдружності [2, с. 125]. Першочерговим завданням української вищої освіти нині є якнайшвидша адаптація до єдиних європейських освітянських критеріїв і стандартів.

Особливості освіти в різних країнах склалися історично: під впливом церкви, держави, культури, форми устрою,

мовного різноманіття, індустріалізації та демократизації, розвитку законодавчої бази тощо. Тому система освіти в різних країнах суттєво відрізняється одна від одної, і, передусім, відмінна від тієї, яка склалася в Україні. Нині існує більше освітніх структур, ніж країн у світі. У зв'язку з цим у різних країнах існує невідповідність між організаційною структурою інститутів, термінами навчання, різними ступенями (бакалавр, магістр) та дипломами, що надають своїм випускникам навчальні заклади. Однак, система освіти будь-якої країни обов'язково містить у собі: дошкільне виховання; початкову освіту; загальну середню освіту; позашкільне навчання й виховання; професійно-технічну освіту; середню фахову освіту; вищу освіту підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів; підвищення кваліфікацій й перепідготовку кадрів [2].

Передусім, варто оцінити європейські культурні цінності у розвитку глобальної освітньої політики. Так, історія свідчить, що інтелектуальний розвиток у Європі йшов від класичної античності через Ренесанс й епоху Просвітництва до модернізму й постмодернізму, що й відбилося на формуванні сучасних науки, освіти і культури. Європейська культура сьогодні поширилася по всьому світу. протягом понад 400 років європейські держави експортували у свої колонії європейські мови, філософію, здобутки літератури й мистецтва. Саме Європа заклала фундаментальні основи наукових знань, які дістали розповсюдження у всьому світі, систематизувала наукову думку, сформулювала загальні напрямки подальшого розвитку літературної мови й устрою суспільства й протягом тривалого часу істотно впливала на розвиток інших культур. Європа привносила в ці культури свої класичні принципи освіти, класичну музику й живопис, свій стиль, звичаї. Вона дала світу ідею створення Гумбольдтського університету – вищого навчального закладу для одержання академічної освіти, в якому дослідницька робота й навчальний процес зливаються воедино й спрямовані на створення суспільства високоосвічених людей [2].

В останньому десятилітті ХХ ст. національні системи вищої освіти європейських країн фактично були підготовлені не тільки до сприйняття положень Болонської декларації, але й до практичного їхнього здійснення. Подібні трансформації характерні і для систем вищої освіти країн інших регіонів світу. Проте чітко простежуються національні особливості ступеневої, кваліфікаційної, спеціалізованої, а отже, і організаційної підготовки, яка спричиняє суттєві труднощі при переході громадян з країни в країну як для отримання чи продовження освіти, так і при визнанні кваліфікації для отримання робочих місць. Тому останнім часом у зв'язку із глобалізаційними та євроінтеграційними процесами назріла гостра необхідність уніфікації ступенів та кваліфікацій через зближення структури, організації та змісту освіти в різних країнах Європи [4].

На всіх етапах Болонського процесу було проголошено, що цей процес добровільний, полісуб'єктивний; такий, що ґрунтується на цінностях європейської освіти і культури; такий, що не нівелює національні особливості освітніх систем різних країн Європи; багатоваріантний, гнучкий, відкритий, поступовий. Незважаючи на інтеграційні процеси у Європі, практика доводить, що його складові можуть розвиватися по-різному. Не слід й ідеалізувати Болонський процес. Він нерівномірний, суперечливий, складний. Його цілі ще дуже гіпотетичні. Як приєднання до цього процесу, так і неприєднання мають свої переваги та ризики. Втім з урахуванням усіх «за» і «проти» для країн, які ставлять за мету економічний і суспільний розвиток і, зрештою, вступ

до Європейського союзу, альтернативи Болонському процесові немає [4].

Болонський процес географічно не обмежений рамками Європейського союзу. Його учасниками можуть стати країни-члени Європейської культурної конвенції, які доведуть свою готовність щодо дотримання цілей та принципів Болонського процесу у своїх системах вищої освіти. Прийняття Болонської декларації – це ще один доказ того, що зміни в освіті не якесь раптове відкриття, а швидше – результат поступового усвідомлення взаємодії процесів європейської економічної та політичної інтеграції, результат розвитку ідей та інновацій у сфері освіти, які передували Болонській декларації та стали її основою. В Болонській декларації знайшли свою конкретизацію основні напрямки зусиль європейських університетів з урахуванням досвіду та відповідно до цивілізаційного процесу початку ХХІ ст. [4].

Варто підкреслити, що освітні трансформації відповідно до вимог кредитно-модульної системи – це не тільки і не тільки рівні, модулі, експерименти, кредити, рейтинги тощо. Передусім це – нова філософія освітньої діяльності, нові принципи організації навчального процесу, новий тип відносин між викладачем і студентом, це, зрештою, нові «технології» опанування знань і таке інше.

Динамічні процеси сучасного суперечливого світу ставлять кожну людину в надзвичайно складні умови соціального життя. Радикальна зміна ціннісних орієнтацій, гостра необхідність постійного пошуку і швидкого знаходження життєво важливих рішень, стресові ситуації – все це проблеми повсякденного людського буття, сфера практичного застосування світоглядної культури, основу якої складає філософія. Сучасна філософія є узагальненою філософською думкою людства. Ідейною основою сучасної філософії є загальнолюдські цінності і пріоритети. Вивчення філософії стає однією з головних передумов входження кожної молодої людини в загальнокультурний світовий контекст. Філософії як сфері духовної творчості притаманне широке розмаїття методологічних підходів і теоретичних систем. Воно знаходить належне відображення в навчальному курсі. Приступаючи до вивчення філософії, необхідно пам'ятати, що вона представляє собою не просто сукупність істин, які можна уявити у формі, легкої для запам'ятовування. Філософія – це динамічний світ понять, ідей і концепцій, проблем, питань і сумнівів. Навчитися орієнтуватися в цьому світі, звичайно, зовсім не просто. Істину студент має осягнути власним розумом. Це потребує від молодшої людини самостійних роздумів, формування власних поглядів і переконань [5]. У більшості країн світу філософія посідає чільне місце в системі гуманітарних дисциплін, які вивчаються у вищій школі. Загальновідомо, що від гуманітарної освіти значною мірою залежить творчий потенціал особистості. Оволодіння основами філософських знань допомагає студенту стати фахівцем, який уміє широко і глибоко мислити і діяти самостійно.

Юність, студентські роки – це така пора людського життя, коли схильність до філософського осмислення дійсності виявляється найбільш виразно. Осягнення істини багато в чому залежить від звернення студента до філософської спадщини, праць найбільш відомих філософів, що становлять скарбницю філософської культури людства.

Вивчення філософії у вищому навчальному закладі – це не просто доповнення до формування спеціаліста, котрий буде використовувати її положення у своїй професії, а й ті загальні засади формування духовного світу особи, котрі

завдяки усвідомленню людиною себе як особистості, завдяки усвідомленню сенсу свого буття відіграють свою значною мірою визначальну роль у становленні молодої людини як фахівця. На основі засвоєння основних ідей зі світової історичної скарбниці філософії, усвідомлення світоглядної та методологічної значущості основних принципів, законів та категорій, кожна людина здатна оновлювати, доповнювати свою власну філософську концепцію, трансформувати свої власні позиції у відповідь на виклики сучасного життя. Для цього потрібно осмислити та навчитись захищати вищі моральні та естетичні цінності свого буття, запроваджувати у своєму власному оточенні принципи етики ділового спілкування, сприяти підвищенню своєї логічної культури.

Можна стверджувати, що філософія відкрита для всіх, і кожна людина тією або іншою мірою філософує, однак дійсне оволодіння нею – це глибока й систематична робота мислення, вимагає певного настрою душі, коли в значущих явищах ми вбачаємо закони гармонійного та розумного устрою буття і розуміємо своє дійсне місце в межах світового цілого.

Отже, стратегічним завданням реформування вищої освіти в Україні є трансформація кількісних показників освітніх послуг у якісні. Цей трансформаційний процес має базуватися на таких засадах:

- національної ідеї вищої школи, зміст якої полягає у збереженні й примноженні національних освітніх традицій. Вища освіта покликана виховувати громадянина держави України, гармонійно розвинену особистість, для якої потреба у фундаментальних знаннях та підвищенні загальноосвітнього і професійного рівня асоціюється зі зміцненням своєї держави;

- розвиток вищої освіти повинен підпорядковуватись законам ринкової економіки, тобто закону розподілу праці, закону змінності праці та закону конкуренції, оскільки економічна сфера є винятково важливою у формуванні логіки суспільного розвитку. Адже Україна має високий показник освіченості громадян, який становить 98 %. Тут ми маємо

очевидне протиріччя між таким людським потенціалом й темпами економічних перетворень в країні. Водночас необхідно враховувати при цьому не менш важливі чинники – соціальні, політичні, духовного життя, суспільної свідомості, культури та морально-психологічних цінностей. Значна частина проблем, що накопичилися в системі вищої освіти, пов'язані насамперед із розбалансованістю комплексу зазначених чинників суспільних перетворень;

- назріла необхідність суттєво скоригувати спрямованість освітнього процесу. Світ вступив у період, коли зміна ідей, технологій, знань відбувається швидше, ніж зміна поколінь людей. Звідси очевидно, що навчити дитину на все життя не можна, тому не треба зводити навчання лише до засвоєння учнем чи студентом певної суми знань. Окрім цієї функції навчального процесу з'являється завдання навчити самостійно навчатися, оволодівати новою інформацією, виробити в учня, студента життєво важливі для нього компетенції. Освіта повинна готувати людину, здатну сприймати зміни, творити їх, розцінювати змінність як органічну складову власного способу життя. Інноваційний характер сучасної цивілізації та сучасної економіки потребує людину інноваційного типу, яку може сформувати лише інноваційна за своєю сутністю освіта;

- модернізацію вищої освіти треба розглядати у контексті тенденцій розвитку світових освітніх систем, у тому числі європейських.

1. Базалук О. Філософія освіти: [навчальний посібник] / О. Базалук, Н. Юхименко. – К.: Кондор, 2010. – 161 с. 2. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. – К., 2003. – 416 с. 3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. – К., 2002. – 24 с. 4. Ніколаєнко С. Вища освіта і наука – найважливіші сфери відповідальності громадянського суспільства та основа інноваційного розвитку / С. Ніколаєнко // Вища школа. – 2005. – № 1. – С. 13–30. 5. Подольська Є. А. Освіта як чинник розвитку особистості в соціокультурному контексті / Є. А. Подольська, В. М. Назаркіна, А. О. Яковлев. – Харків: Ви-во НФАУ, 2002. – 326 с.

УДК 316.776.4

Сергій Терепищій

Освітні послуги в контексті головних глобалізаційних тенденцій

У статті досліджуються головні тенденції сучасної зарубіжної та вітчизняної освіти. Базуючись на дослідженнях в сфері філософії, педагогіки, економіки та політології, автор аналізує нову роль вчителя та учня в системі освітніх послуг. У ході дослідження розкриваються головні протиріччя у процесі проникнення явищ глобалізації в національні педагогічні структури. Освіта ж, в цьому випадку інтерпретується передовсім як засіб двосторонньої взаємодії в умовах інтегрованого мультикультуралізму.

Ключові слова: глобалізація, освітні послуги, мультикультуралізм, традиція, інновація, інтеграція.

The article investigates the main trends in the modern foreign and national education. Based on researches in the field of philosophy, pedagogy, economics and political science the author examines the new role of a teacher and a student in the educational system. The study revealed some major contradictions in the process of penetration of the phenomena of globalization into national educational system. Education, in this case, is interpreted first of all as a means of bilateral interaction under conditions of integrated multiculturalism.

Keywords: Globalization, Educational Services, Multiculturalism, Tradition, Innovation, Integration.

Уніфікаційні процеси в світовому соціоекономічному співтоваристві набули характеру безповоротного та необхідного явища. Навіть ізольовані дотепер країни соціалістичному табору, в тому числі Китай, характеризуються з недавньої пори відкритістю до економічних та культурних взаємодій. Планетарний обмін веде за собою закономірні явища утворення нових структур та моделей життєдіяльності, спільних цінностей, варіантів ведення політики тощо.

У наукових словниках XXI століття доволі буденним стало поняття глобалізації, що універсально пояснює усю сукупність інтеграційних перетворень в різних сферах суспільного буття. Саме слово набуло своєї популярності ще 35 років тому, на початку 80-их років XX століття в Англії, і уже давно використовується по всьому світу та має безліч аналогів в багатьох мовах. Світова глобалізаційна структура охоплює усе більше країн земної кулі. Саме вона стимулює та формує соціальну і культурну рефлексію світового масштабу, від-